

כדי להבטיח שהחינוך אכן יוליד התפתחות, על ההוראה להתבצע במה שויגוצקי הגדיר כ"אזור ההתפתחות הקרובה" (Zone of Proximal Development, או בקיצור: ZPD). אזור ההתפתחות הקרובה הוא "אזור" מנטלי שבו הפונקציות של הילד הן במצב של התפתחות. פונקציות ומושגים הממוקמים "מתחת" לאזור ההתפתחות הקרובה כבר עוצבו והילד יכול להשתמש בהם באופן עצמאי. "מעל" לאזור ההתפתחות הקרובה אין עדיין פונקציות רלוונטיות שניתן לפתחן ברגע נתון באמצעות הוראה. "בתוך" אזור ההתפתחות הקרובה הפונקציות קיימות בצורתן ההתחלתית. הילד עצמו אינו יכול להציגן כיוון שאינן נתונות עדיין לשליטתו המלאה, אך אם הילד מקבל עזרה ממורה או מעמית מיומן יותר אפשר יהיה להציג פונקציות אלה כתוצאה מפעולה משותפת כזו.

לרעיון אזור ההתפתחות הקרובה יש השלכות הן על הערכה והן על הוראה. בתחום הערכה רעיון זה מחייב הערכת פוטנציאל הלמידה של התלמיד ולא הערכת הרמה המתבטאת בתפקודו העצמאי. מספר שיטות הערכה כבר פותחו על בסיס אזור ההתפתחות הקרובה (Lidz, 1987, 1989; Campione, 1995). שיטה דומה להערכת פוטנציאל הלמידה

פותחה בישראל, באופן בלתי תלוי בגישה הויגוצקיאנית, בידי פוירשטיין ועמיתיו (Feuerstein, Rand, and Hoffman, 1979).

להוראה המכוונת לאזור ההתפתחות הקרובה שתי מטרות עיקריות. האחת, התפתחות ורכישת שליטה בפונקציות קוגניטיביות ובמושגים הממוקמים "בתוך" אזור ההתפתחות הקרובה; השנייה לבנות ולהרחיב את אזור ההתפתחות הקרובה של אותם תלמידים שאזור זה אינו מספיק "עמוק" אצלם. להשגת המטרה השנייה יש ללמד את התלמידים אסטרטגיות של מטה-קוגניציה ולמידה תוך שיתוף פעולה, כלומר ללמד אותם כיצד לקבל עזרה מהמורה במהלך פתרון בעיות (ראו: Rogoff and Wertsch 1984; Forman, Minick and Stone, 1993).